

Αθήνα, 23 Ιουλίου 2021

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΤΗΝ “ΕΙΣΗΓΗΣΗ” ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΕ ΑΣΦΑΛΗΣ ΤΡΙΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ

Η Ελλάδα χαρακτήρισε την Τουρκία ως «ασφαλή τρίτη χώρα» για πέντε εθνικότητες χωρίς να παρέχει κανένα νομικό σκεπτικό - μετά από νομικές παρεμβάσεις της HIAS Ελλάδας και των Equal Rights Beyond Borders, η Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου υποχρεώθηκε να κοινοποιήσει την «Εισήγηση» που οδήγησε στον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας». Παραδόξως, ωστόσο, η «Εισήγηση» φαίνεται να υποστηρίζει το αντίθετο συμπέρασμα.

Στις 7 Ιουνίου 2021, η ελληνική κυβέρνηση δημοσίευσε μια νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) που χαρακτηρίζει την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα για αιτούντες άσυλο από τη Συρία, το Αφγανιστάν, τη Σομαλία, το Πακιστάν και το Μπαγκλαντές¹.

Ως αποτέλεσμα, οι αιτούντες άσυλο από αυτές τις χώρες μπορεί να επιστρέφονται στην Τουρκία χωρίς να εξετάζεται η ουσία της αίτησής τους για άσυλο. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι η Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) τους θέτουν ερωτήσεις μόνο αναφορικά με το εάν η Τουρκία μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής χώρα προκειμένου να αιτηθούν άσυλο εκεί. Αντίθετα, δεν τους τίθενται ερωτήσεις σχετικά με το γιατί εγκατέλειψαν τη χώρα καταγωγής τους και αν μπορούν να επιστρέψουν εκεί².

Ο χαρακτηρισμός μιας χώρας ως «Ασφαλούς Τρίτης Χώρας» πρέπει να περιέχει νομικό σκεπτικό και να αντλεί πληροφορίες από επίκαιρες και αντικειμενικές πηγές πληροφόρησης.

Το άρθρο 86 (3) του Ελληνικού Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις 4636/2019 προβλέπει ότι σε μια ΚΥΑ που χαρακτηρίζει μια χώρα ως «ασφαλή τρίτη χώρα» πρέπει «τα στοιχεία (εσωτερικό νομοθετικό καθεστώς της τρίτης χώρας, διμερείς ή πολυμερείς διακρατικές συμφωνίες ή συμφωνίες της

¹ Βλέπε το τελευταίο σημείωμα πολιτικής HIAS/Equal Rights Beyond Borders, Πρόσφυγες σε Νομική Limbo, June 2021 διαθέσιμο σε <https://bit.ly/35CgxIQ>.

² Ο.π.

τρίτης χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και εσωτερική πρακτική), που λαμβάνονται υπόψη για την έκδοση της ανωτέρω Κοινής Υπουργικής Απόφασης, πρέπει να είναι επίκαιρα και να προέρχονται από έγκυρες πηγές ενημέρωσης, ιδίως από επίσημες διπλωματικές πηγές της ημεδαπής και της αλλοδαπής, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, τη νομοθεσία των λοιπών κρατών - μελών σε σχέση με την έννοια των ασφαλών τρίτων χωρών, το Συμβούλιο της Ευρώπης, την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες». Παρ' όλα αυτά, η ΚΥΑ δεν παρέχει κανένα σκεπτικό αναφορικά με το γιατί και βάσει ποιων πληροφοριών η Τουρκία χαρακτηρίστηκε ως ασφαλής τρίτη χώρα για τις πέντε εθνικότητες. Αντ' αυτού, αναφέρεται σε μια «Εισήγηση» που συντάχθηκε από τον Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, η οποία, ωστόσο, δεν είναι δημόσια.

Συστηματική μη σύννομη απόρριψη αιτήσεων για πρόσβαση στην «Εισήγηση» που προτείνει το χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας».

Στα μέσα Ιουνίου, τόσο η HIAS Ελλάδα όσο και η Equal Rights Beyond Borders υπέβαλαν «αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα», ζητώντας αντίγραφο της «Εισήγησης» του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου εκ μέρους των εντολέων τους, μιας οικογένειας από τη Συρία και ενός άνδρα από τη Σομαλία αντίστοιχα. Όλοι οι αιτούντες είχαν λάβει ραντεβού να παραστούν σε συνέντευξη ασύλου προκειμένου να διερευνηθεί αν η Τουρκία αποτελούσε «ασφαλή τρίτη χώρα» σε σχέση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις τους. Επομένως, η πρόσβαση στην «Εισήγηση» ήταν απαραίτητη προκειμένου μπορέσουν να αμφισβητήσουν την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» για την περίπτωση τους, ένα δικαίωμα που προβλέπεται τόσο στην εθνική όσο και στην ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Παραδόξως, και οι δύο αιτήσεις για πρόσβαση στην «Εισήγηση» απορρίφθηκαν από τον Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, με το επιχείρημα ότι οι εντολείς μας δεν είχαν κανένα έννομο συμφέρον να γνωρίζουν γιατί η Τουρκία χαρακτηρίστηκε ως ασφαλής τρίτη χώρα για αιτούντες της εθνικότητάς τους.

Στη συνέχεια, η HIAS Ελλάδος υπέβαλε ακόμα μια αίτηση πρόσβασης σε έγγραφα, αυτή τη φορά στα πλαίσια εκπροσώπησης μιας οικογένειας από το Αφγανιστάν, της οποίας η αίτηση ασύλου απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι η Τουρκία αποτελούσε μια ασφαλή τρίτη χώρα για αυτούς. Και πάλι, ο Διοικητής της Υπηρεσίας Ασύλου αρνήθηκε να παράσχει στους αιτούντες αντίγραφο της «Εισήγησης», υποστηρίζοντας ότι δεν είχαν έννομο συμφέρον να γνωρίζουν το περιεχόμενό της.

Εισαγγελική Παραγγελία διορθώνει τη μη σύννομη απόρριψη από την Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου.

Στις 15 Ιουλίου 2021, η HIAS Ελλάδος έλαβε την εισαγγελική παραγγελία από την Εισαγγελία Αθηνών, η οποία αναγνωρίζοντας το έννομο συμφέρον των εντολέων μας για πρόσβαση στην «Εισήγηση» παρήγγειλε στην Υπηρεσία Ασύλου να τους παράσχει αντίγραφο του σχετικού εγγράφου. Στις 17 Ιουλίου 2021, η HIAS έλαβε αντίγραφο της «Εισήγησης».

[Το κείμενο της «Εισήγησης» είναι διαθέσιμο εδώ.](#)

Η Εισήγηση αντίκειται στο νόμο και καταδεικνύει ότι η Τουρκία δεν είναι ασφαλής.

Σε αντίθεση με το Άρθρο 86 (3) του Ελληνικού Νόμου περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις 4636/2019, η εν λόγω «Εισήγηση» είναι απλώς μια συλλογή πηγών πληροφόρησης για την Τουρκία και δεν εμπεριέχει κανένα απολύτως νομικό σκεπτικό σχετικά με το γιατί αυτές οι πηγές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Τουρκία είναι μια ασφαλής τρίτη χώρα για τους αιτούντες άσυλο από τις συγκεκριμένες πέντε χώρες. Στην πραγματικότητα, οι πηγές που αναφέρονται στην «Εισήγηση» φαίνεται μάλλον να τεκμηριώνουν το αντίθετο συμπέρασμα.

Για παράδειγμα, σε σχέση με τους αιτούντες από τη Συρία, μια από τις παρατιθέμενες πηγές αναφέρει ότι «υπήρχαν πολλοί ισχυρισμοί ότι Σύροι υποβάλλονταν σε εξαναγκαστική επιστροφή στη Συρία, όπως επίσης ότι και μετανάστες άλλων εθνικοτήτων σε προαναχωρησιακά κέντρα, εξαναγκάστηκαν να υπογράψουν έγγραφα εκούσιας επιστροφής. Οι αρχές αρνήθηκαν ότι αυτή ήταν μια συστηματική πρακτική». Ομοίως, μια άλλη πηγή που αναφέρεται στην Εισήγηση αναφέρει ότι «οι αρχές απαιτούσαν από τους Σύρους αιτούντες

άσυλο να καταγραφούν στην Τουρκική Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Μετανάστευσης για να νομιμοποιήσουν την προσωρινή παραμονή τους στη χώρα. Τον Σεπτέμβριο του 2019, η κυβέρνηση της Προύσας ανακοίνωσε ότι οι επαρχίες της Αττάλειας, του Αϊδινίου, της Προύσας, του Τσανάκαλε, της Ντούζτσε, του Εντιρνέ, της Χατάι, της Κωνσταντινούπολης, της Σμύρνης, της Κιρκλαρελί, της Κοτζαελί, της Μούγλα, της Σακαριά, της Τεκίρνταγ και της Γιάλοβα θα περιορίζαν την διαδικασία καταγραφής μόνο για εξαιρετικές περιπτώσεις και νεογέννητα».

Παρομοίως, όσον αφορά τους Αφγανούς υπηκόους, η «Εισήγηση» αναφέρεται σε μια πηγή σύμφωνα με την οποία «η κύρια πρακτική φαίνεται να είναι το να μην καταγράφονται τα άτομα, προκειμένου να ωθούνται να εγκαταλείψουν την Τουρκία, ειδικά οι Αφγανοί, εκτός από ευάλωτες περιπτώσεις. Ως αποτέλεσμα, οι Αφγανοί φαίνονται ως «μη εγγεγραμμένοι παράτυποι μετανάστες» στο σύστημα μετανάστευσης ή υποβάλλονται στην ταχεία διαδικασία κατά την παραλαβή της αίτησής τους για διεθνή προστασία». Μια άλλη πηγή αναφέρει ότι «οι Αφγανοί [μόνοι] άνδρες φαίνεται να δυσκολεύονται να εγγραφούν ως αιτούντες διεθνή προστασία και να αποκτήσουν δελτία ταυτότητας, επειδή, σύμφωνα με έναν βασικό πληροφοριοδότη, οι μόνοι άντρες από το Αφγανιστάν θεωρούνται κυρίως οικονομικοί μετανάστες και όχι ως άτομα που χρήζουν προστασίας. Η μη κατοχή νομιμοποιητικών εγγράφων ενέχει τον κίνδυνο σύλληψης, κράτησης και απέλασης. Επιπλέον, χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, οι αιτούντες άσυλο είναι πιθανό να αποκλείονται από την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Αυτό φέρεται να οδήγησε στο «παράτυπο καθεστώς» των Αφγανών στην Τουρκία, επειδή μπορεί να εγκαταλείψουν τις δορυφορικές πόλεις στις οποίες διαμένουν χωρίς την έγκριση αρχών, προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση σε βασικές ανάγκες, σε άτυπη απασχόληση, σε οικογενειακή επανένωση ή σε ευκαιρίες να διασχίσουν τα σύνορα και να αναζητήσουν προστασία στην Ευρώπη».

Παράλληλα, ενώ οι Σομαλοί υπήκοοι εγκαταλείπουν τη χώρα τους λόγω φόβου δίωξης ή σοβαρής βλάβης και ζητούν προστασία στην Ευρώπη, η «Εισήγηση» υπογραμμίζει τις εξαιρετικές διπλωματικές οδούς που συνδέουν την τουρκική και της σομαλική κυβέρνηση και την «ιστορική επίσκεψη του Τούρκου πρωθυπουργού κ. Ρ. Ταγίπ Ερντογάν στη Σομαλία το 2011».

Η «Εισήγηση» παραδέχεται επίσης ότι «[οι] πληροφορίες σχετικά με την αρχή της μη επαναπρόωθησης, των αιτήσεων άσυλου και της παράτυπης μετανάστευσης υπηκόων του Πακιστάν και του Μπαγκλαντές είναι γενικά πολύ περιορισμένες».

Αυτό που είναι ακόμη πιο εντυπωσιακό είναι ότι η «Εισήγηση» δεν αναφέρεται στην τελευταία έκθεση της EASO για την Τουρκία, η οποία επίσης δεν ήταν δημόσια, και η οποία φαίνεται να υποδεικνύει ότι η Τουρκία δεν μπορεί να θεωρηθεί «ασφαλής τρίτη χώρα»³.

Η ΚΥΑ πρέπει να ανακληθεί αμέσως

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, δεν μπορεί παρά να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο χαρακτηρισμός της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας για τους αιτούντες άσυλο από τη Συρία, το Αφγανιστάν, τη Σομαλία, το Πακιστάν και το Μπαγκλαντές είναι νομικά εσφαλμένη, αντιβαίνει ξεκάθαρα στο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές δίκαιο και πρέπει να ανακληθεί αμέσως.

³ Βλέπε, EASO, Τουρκία – Κατάσταση Προστασίας – Πληροφορίες για τη χώρα, τελευταία επικαιροποίηση, Αύγουστος 2019, δημοσιεύτηκε από την Refugee Support Aegean διαθέσιμο σε: <https://bit.ly/3hX5h10>.